

УДК 339:92](474.2)

РОЗВИТОК СТАРТАП-КУЛЬТУРИ В ЕСТОНІЇ**Ахновська І. О.**

кандидат економічних наук, доцент,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9731-3801>

Широка Д. О.

здобувачка вищої освіти
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця, Україна

Доволі часто такі словосполучення, як «мільйонні інвестиції» чи «технологічні стартапи» притаманні для США, Ізраїлю чи Великої Британії, проте Естонія, яка створює більше «єдинорогів» на душу населення, ніж будь-яка інша європейська країна, стала несподіваним лідером у цифрових інноваціях і бізнес-ефективності. Водночас поширюється офіційна інформація щодо припинення роботи Skype, першого «єдинорога» цієї країни, після понад 20 років роботи. Естонія займає провідні місця по кількості стартапів в ЄС і водночас залишається непомітною для більшості, отже досвід цієї країни може бути корисним для економіки України. Метою дослідження є аналіз розвитку стартап-культури в Естонії, визначення ключових факторів успіху, узагальнення досвіду для можливого застосування його у формуванні інноваційної політики країни.

За чисельністю населення, що налічує 1,4 млн осіб, Естонія є однією з найменших країн Європейського Союзу. Не зважаючи на цей фактор, країні вдається мати один з найвищих рівнів доходу на душу населення у Центральній Європі. Найбільшим сектором економіки є послуги, однак країна також має потужні промислові галузі електроніки та телекомунікацій. Зважаючи на той факт, що Естонія знаходиться на березі Балтійського моря, її не можна назвати конкуренткою для інших країн у важкій промисловості чи сільському господарстві. Загальний ВВП у 2024 році становив 40,8 млрд дол. США, тоді як ВВП на душу населення – 29 840 дол США [1]. Згідно з рейтингом найщасливіших країн світу, у 2024 році Естонія посіла 34 місце, тоді як у попередньому році вона знаходилась на 3 позиції вище [1]. За результатами PISA, Естонія входить до топової десятки країн за рівнем успішності учнів [2].

Ще в радянські часи Естонія мала значний інтелектуальний потенціал і високу культуру праці, що стало основою її майбутнього успіху. За три десятиліття незалежності країна відбудувала економіку і стала лідером цифрової трансформації в ЄС. Держава з утричі меншим населенням, ніж у Києві, створила стартап-екосистему, яка залучила 36,3 млрд євро [3]. На сьогодні в Естонії налічується понад 1400 стартапів, що робить її найбільшим хабом інновацій у Центральній та Східній Європі (ЦСЕ).

На розвиток стартап-культури суттєво впливає діяльність підприємств-«єдинорогів», чия ринкова оцінка перевищує 1 млрд. дол. Такі компанії відрізняються інноваційністю, швидким зростанням, орієнтацією на глобальний ринок, залученням венчурних інвестицій [4]. Вони мають економічний, технологічний, соціальний та суспільний вплив через: стимулювання інновацій (адже часто змінюють усталені технологічні парадигми, створюють нові способи представлення продуктів); створення нових ринків (візії задають нові тенденції та трансформують галузеві ринки); залучення інвестицій (демонстрація потенціалу для венчурних інвесторів, стимулювання вкладень в інноваційні стартапи); доступність для споживачів та орієнтацію на міжнародний ринок.

Успіх Естонії нерозривно пов'язаний з успіхом Skype - їх першого «єдинорога» та продукту, що повністю змінив уявлення про онлайн-спілкування. Безкоштовні голосові та відео дзвінки зробили його настільки популярним, що у 2005 році компанія Ebay придбала

Skype Technologies за 2,6 млрд. доларів [5]. Skype став каталізатором того, що маленька країна може створювати teach–продукти світового рівня та подарував Естонії десятки підприємців, які шукали нові ідеї і таланти.

За останні чотири роки в цій країні з’явилося ще п’ять «єдинорогів», що роблять Естонію країною з найбільшою в ЄС кількістю стартапів з оцінкою понад 1 млрд дол. Ще одним яскравим прикладом є Volt, який у 2018 році залучив понад 175 млн дол, ставши четвертим в Естонії «єдинорогом». Фактор успіху – фокус на міжнародний ринок.

Естонія підтримує стартапи через податкові пільги, державні гарантії, інноваційні програми, розвинену систему бізнес-інкубаторів та акселераторів доступ до венчурних фондів, сприятливі умови для цифрового бізнесу, розвинену цифрову інфраструктуру та спрощення ведення бізнесу. Так, в Естонії відсутній податок на нерозподілений прибуток, урядова ініціатива Startup Estonia підтримує стартапи грантами, консультуванням та податковими пільгами, програми Startup Wise Guys, Garage48 надають менторську допомогу.

Таким чином, приклад Естонії показує, що навіть невелика країна без величезних природних ресурсів може стати лідером глобальних технологічних перегонів – потрібно лише створити сприятливі умови для розвитку інновацій. Україна може запозичити в Естонії досвід у створенні сприятливої стартап-екосистеми, зокрема: впровадження податкових пільг, розвиток інвестиційної підтримки, спрощення адміністративних процедур, підтримку доступу до ринку ЄС. Наша країна може: по-перше, не оподатковувати прибутки, що реінвестуються в компанію, яка характеризується швидким зростанням та інноваційним продуктом; по-друге, надавати легкий доступ до інвестицій через створену розвинену мережу бізнес-ангелів; по-третє, підтримувати стартапи на ранніх стадіях через спеціальні програми; четверте – надавати право працювати в країні на певний термін іноземним підприємцям; нарешті – сприяти прямому доступу українським підприємцям до ринку Європейського Союзу без додаткових бар’єрів.

Список використаних джерел

1. Дія Бізнес: Естонія. URL: <https://business.diaa.gov.ua/exporters-handbook/countries/single-countries/ee/general-information#про-естонію> (дата звернення 15.11.2025).
2. Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. URL: <https://mon.gov.ua/news/rezultati-mizhnarodnogo-doslidzhennya-yakosti-osviti-pisa-2022> (дата звернення 15.11.2025).
3. Балтійська ІТ-республіка. Як Естонія стала технологічним лідером Європи. *Економічна правда*. 23.08.2023. URL: <https://epravda.com.ua/publications/2024/08/23/718360/index.amp> (дата звернення 15.11.2025).
4. Akhnovska I., Akhnovskyi D., Bolhov V. Development of the startup ecosystem in the conditions of the knowledge economy. *Science and education as the basis for the modernization of the world order 2024 : Monograph*. Karlsruhe, Germany. 2024. URL: <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/issue/archive> (дата звернення 15.11.2025).
5. Пилипів І. Голос, що втратив силу: як Skype змінив світ і чому зник. *Економічна правда*. 3.03.2025. URL: <https://epravda.com.ua/tehnologiji/chomu-microsoft-zakrivaye-skype-803901/> (дата звернення 15.11.2025).